

Vragen en Antwoorden – Congestie management en het Capaciteitsbeperkingscontract

1 Inleiding

Nederland kampt met schaarste aan transportcapaciteit in het elektriciteitsnet. Dit heeft tot gevolg dat partijen geen toegang kunnen krijgen tot het net en dat bestaande aangeslotenen niet kunnen uitbreiden. Dit vormt een obstakel voor economische bedrijvigheid en specifiek voor de energietransitie, omdat duurzame elektriciteitsprojecten niet kunnen worden aangesloten en de industrie niet kan verduurzamen. Om de transportcapaciteit te vergroten moeten netbeheerders het elektriciteitsnet versterken en uitbreiden. Maar onder andere vanwege personeelstekorten en lange vergunningprocedures kunnen netbeheerders de snel groeiende vraag aan transportcapaciteit niet bijbenen. We kunnen echter niet wachten totdat al deze werkzaamheden voltooid zijn. Daarom is het belangrijk dat de beschikbare transportcapaciteit zo efficiënt mogelijk wordt gebruikt. De toepassing van congestie management moet ervoor zorgen dat de bestaande capaciteit van het elektriciteitsnet zo optimaal mogelijk wordt benut, zodat er ruimte vrijkomt voor nieuwe partijen in afwachting van de voltooiing van de netverzwaring. Congestie management is een proces waarbij de netbeheerder en aangeslotenen samenwerken om voorziene congestie in het stroomnet op te lossen. Hiermee ontstaan ook nieuwe markten voor flexibiliteit. Congestie management is dus niet alleen een belangrijk middel om op korte termijn de energietransitie op koers te houden, maar ook een belangrijke stap richting de elektriciteitsmarkt van de toekomst.

Op 25 mei 2022 heeft de ACM daarom [een besluit gepubliceerd](#) met gewijzigde regels voor de toepassing van congestie management (hierna: het besluit). Het besluit bevat naast de nieuwe artikelen ook een uitgebreide toelichting. De nieuwe regels moeten ervoor zorgen dat congestie management in vrijwel alle gebieden van Nederland kan worden toegepast. Na een implementatietermijn van 6 maanden treden de regels per 25 november 2022 in werking. Tot die tijd moeten netbeheerders, aangeslotenen en partijen die in de wachtrij staan, hard aan de slag om voorbereidingen te treffen.

De nieuwe regels voor congestie management introduceren een nieuw product voor het oplossen van congestie, dat naar verwachting een belangrijke rol zal spelen: de **capaciteitsbeperking**, die wordt vastgelegd in het **capaciteitsbeperkingscontract** (hierna: **CBC**). Een capaciteitsbeperking houdt in dat een aangeslotene tegen betaling afziet van het volledige gebruik van zijn overeengekomen aansluit- en transportcapaciteit, om bij dragen aan het oplossen van voorziene fysieke congestie. De introductie van dit product is een belangrijke toevoeging in de Nederlandse elektriciteitsmarkt, en biedt voordelen voor zowel aangeslotenen als de netbeheerder. Niet alleen aangeslotenen, maar ook partijen die in de wachtrij staan voor een aansluiting met transportcapaciteit kunnen deze vorm van flexibiliteit aanbieden aan de netbeheerder. Een CBC is wezenlijk anders dan een alternatieve contractvorm zoals een non-firm aansluit- en transportovereenkomst (hierna: ATO), waar netbeheerders en de ACM onderzoek naar doen (zie vraag 3.13 hieronder).

Sinds de publicatie van het besluit ontvangt de ACM veel vragen over de werking van congestie management in het algemeen en specifiek van het capaciteitsbeperkingsproduct. Met de publicatie van dit vragen- en antwoordendocument streeft de ACM ernaar om de meest voorkomende vragen te beantwoorden, zodat netbeheerders en aangeslotenen in alle gebieden van Nederland – maar met name in congestiegebieden – voortvarend en in effectieve samenwerking aan de slag kunnen.

2 Algemene vragen over congestiemanagement

2.1 Wat is een congestiegebied?

Een congestiegebied is een gebied waar de betreffende netbeheerder een *structureel* tekort aan beschikbare transportcapaciteit voorziet. Dat betekent dat de netbeheerder voorziet dat er op regelmatige basis congestie zal ontstaan in het gebied.

Een congestiegebied wordt vastgesteld door het doen van een vooraankondiging. De ACM ziet dat netbeheerders vaak meerdere jaren voordat er daadwerkelijk fysieke congestie wordt verwacht, een vooraankondiging van structurele congestie doen.

In de vooraankondiging specificeert de netbeheerder onder andere de afbakening van het gebied, de verwachte periode van het structurele tekort, de netuitbreidingen die nodig zijn om het structurele tekort te verhelpen, alsook een uitnodiging aan belanghebbenden in het gebied om met de netbeheerder in overleg te treden. Deze informatie maakt het voor aangeslotenen makkelijker om een bijdrage te leveren aan congestiemanagement.

2.2 Wat is congestiemanagement?

Aangeslotenen kunnen stroom invoeden en/of stroom onttrekken aan het elektriciteitsnet. In de meeste gevallen leidt deze 'vraag naar transport' van elektriciteit niet tot problemen, maar soms is het (lokale) elektriciteitsnet niet in staat om aan alle vraag naar transport van elektriciteit te voldoen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat aangeslotenen tezamen meer elektriciteit willen invoeden of afnemen dan het elektriciteitsnet technisch aankan. In dat geval ontstaat er fysieke congestie.

Congestiemanagement is het proces waarbij een netbeheerder aangeslotenen op het net verzoekt om actief bij te dragen aan de vraag en aanbod van elektriciteit, om aan de totale (lokale) vraag naar transport van elektriciteit in het gebied te kunnen voldoen. In de uitvoering van congestiemanagement werken netbeheerders en aangeslotenen in het betreffende gebied samen om verwachte fysieke congestie op te lossen.

Wanneer de netbeheerder congestie voorziet, verzoekt hij aangeslotenen in het gebied om tegen betaling hun voorziene productie of consumptie van elektriciteit op een specifiek moment aan te passen of tot een zeker niveau te beperken. Hierdoor kan de netbeheerder voorzien in de totale (resterende) vraag naar transport van elektriciteit.

2.3 Waarom is congestiemanagement wenselijk?

Een sterk elektriciteitsnet is een belangrijke voorwaarde voor de energietransitie. Als het net vol zit, kunnen zon- of wind-projecten niet of pas veel later worden aangesloten. De elektrificatie van andere diensten, zoals de vraag naar mobiliteit (via elektrische auto's) en de vraag naar warmte (via elektrische warmtepompen) vergt ook dat de elektriciteit die hiervoor nodig is, op betrouwbare wijze kan worden getransporteerd. Het is dus belangrijk dat netbeheerders tijdig investeren om het elektriciteitsnet uit te breiden en te versterken. In gevallen waar de uitbreiding van het net achter loopt op de groeiende vraag naar het gebruik van dat net, zorgt de toepassing van congestiemanagement dat de fysieke transportcapaciteit van het elektriciteitsnet optimaal wordt benut, als overbrugging tot de netverzwaring.

Een ander voordeel van congestiemanagement is dat er, ondanks dat het net bijna vol zit, alsnog enige ruimte kan worden vrijgemaakt om een aantal van de partijen die in de wachtrij staan een aansluiting te bieden.

2.4 Kan ik als aangeslotene worden verplicht tot deelname aan congestiemanagement?

Ja, in het besluit is opgenomen dat de netbeheerder mag overgaan tot het verplichten van deelname van partijen in een congestiegebied. Dit zal niet in alle congestiegebieden zinvol zijn. Wanneer de netbeheerder besluit deze verplichting te gebruiken, zal dit eventueel alle partijen met een aansluiting van 1 MW of groter kunnen omvatten. Dit is aan de netbeheerder om te besluiten.

In het besluit is echter ook verduidelijkt dat deze verplichte bijdrage de vorm mag aannemen van een CBC. Daarom is het gunstig om als aangeslotene proactief te onderzoeken welk regelbaar vermogen op de aansluiting kan worden ontsloten en hoe dat precies via een CBC aan de netbeheerder beschikbaar kan worden gesteld. Hiermee loop je als aangeslotene voor op een eventuele verplichting en kun je bovendien reeds nagaan voor welke prijs je het regelbaar vermogen kunt aanbieden.

2.5 Wat houdt een congestie-onderzoek in?

Een congestie-onderzoek volgt op de vooraankondiging door de netbeheerder van een congestiegebied. In het congestie-onderzoek dient de netbeheerder de aangeslotenen in het gebied, alsook partijen die in de wachtrij voor een aansluiting met transportcapaciteit dan wel voor een verhoging van de gecontracteerde transportcapaciteit staan, actief en op transparante wijze te betrekken om samen op zoek te gaan naar oplossingen voor de congestie. Dit betekent dat:

- De netbeheerder duidelijk aangeeft op welke specifieke momenten hij congestie verwacht en dus op welke momenten hij behoefte zal hebben aan de flexibiliteit die partijen kunnen bieden
- De netbeheerder duidelijk aangeeft hoeveel geld hij overeenkomstig het besluit **jaarlijks dient te besteden aan congestiemanagementdiensten in het congestiegebied (financiële grens)** voordat hij tot weigeren mag overgaan
- Aangeslotenen in het gebied alle informatie ontvangen die zij nodig hebben om de netbeheerder een aanbod te kunnen doen voor het leveren van flexibiliteit in de vorm van congestiemanagementdiensten. De vereisten voor de informatie die opgenomen moet worden in het congestie-rapport zijn weergegeven in Bijlage 14 van de gewijzigde Netcode.

Voor ieder congestiegebied zal de netbeheerder een congestie-onderzoek uitvoeren. In het congestierapport van ieder congestiegebied dient de netbeheerder bovengenoemde informatie te verstrekken. Aanvullend op de bovenstaande punten moet de netbeheerder ook duidelijk beschrijven op welke wijze partijen in het congestiegebied zijn betrokken in het onderzoek, hoeveel flexibel vermogen door de partijen is aangeboden en hoeveel extra aansluitingen de netbeheerder als gevolg daarvan denkt te kunnen realiseren.

2.6 Hoeveel congestiemanagement gaat de netbeheerder toepassen in een congestiegebied?

Het besluit stelt een financiële grens vast voor ieder congestiegebied. De financiële grens is een gemiddeld jaarlijks bedrag dat de netbeheerder dient te besteden aan congestiemanagementdiensten in het congestiegebied. Dit bedrag is direct gekoppeld aan de grootte van het congestiegebied: hoe groter het net, hoe meer kosten de netbeheerder dient te maken. De netbeheerder dient in een vroeg stadium duidelijk te communiceren wat de in het congestiegebied geldende financiële grens is. Zie voor meer informatie over de financiële grens hoofdstuk 4.9 van de toelichting bij het besluit (randnummers 129 e.v.).

Hoeveel congestiemanagement de netbeheerder daadwerkelijk kan realiseren met de geldende financiële grens, hangt af van de situatie in het gebied.

3 Het capaciteitsbeperkingscontract (CBC)

3.1 Hoe werkt de inzet van een capaciteitsbeperking?

Een capaciteitsbeperking houdt in dat een aangeslotene tegen betaling afziet van het volledige gebruik van zijn overeengekomen aansluit- en transportcapaciteit, om bij dragen aan het oplossen van voorziene fysieke congestie.

Wanneer de netbeheerder een aangeslotene verzoekt om een capaciteitsbeperking toe te passen, betreft dit altijd een specifiek moment in de toekomst. De netbeheerder verzoekt de aangeslotene om voor een bepaald tijdstip en een bepaalde periode, niet méér elektriciteit in het net in te voeden, dan wel van het net te onttrekken (te consumeren), dan een bepaald vermogen dat is afgesproken. Hier staat een vergoeding tegenover.

Voorbeeld 1: een grootverbruiker beperkt zijn voorziene consumptie

Een grootzakelijke of industriële aangeslotene heeft een warmte-kracht-koppeling (WKK) installatie en kan daardoor tijdelijk overschakelen op opwek vanuit de WKK voor (een deel van) zijn elektriciteitsvraag. Wanneer de netbeheerder verzoekt om de volgende dag tussen 15u en 16u minder elektriciteit af te nemen van het elektriciteitsnet, kan deze partij tijdens dat moment zijn WKK benutten om aan zijn aanvullende elektriciteitsvraag te voldoen. Hier staat een vergoeding tegenover. Zo wordt het elektriciteitsnet minder belast en kan de aangeslotene toch zijn proces voortzetten.

Voorbeeld 2: een zon- of windpark beperkt zijn voorziene opwek

Op vrijdagmiddag ziet de netbeheerder dat het zondag zonnig wordt. Omdat de vraag naar elektriciteit op zondag vaak laag is, kan de voorziene opwek door zon-PV in het netgebied leiden tot fysieke congestie. De netbeheerder kan op grond van een CBC lokale opwekkers in het gebied reeds op vrijdag (of eerder, indien relevant) verzoeken om niet meer dan een vastgesteld vermogen in te voeden tijdens deze specifieke uren. De aangeslotene zal er rekening mee houden dat niet alle opwek op de zondag kan worden verkocht, en past zijn voorziene invoeding daarop aan. Op deze manier kan de netbeheerder al op vrijdag de voorziene congestie voor zondag deels of geheel oplossen.

3.2 Op welk tijdstip verzoekt de netbeheerder om de inzet van een capaciteitsbeperking?

De netbeheerder kan de inzet van een capaciteitsbeperking al enkele dagen van tevoren verzoeken, als reeds duidelijk is dat er op een bepaald moment fysieke congestie dreigt te ontstaan. De netbeheerder kan uiterlijk tijdens de ochtend op de dag vóórdat de fysieke congestie wordt verwacht, een capaciteitsbeperking inzetten. Dus als de netbeheerder op een woensdag een capaciteitsbeperking wil inzetten, dient hij de aangeslotene hierom *uiterlijk* dinsdagochtend te verzoeken.

Specifiek moet het verzoek komen voordat de dag-vooruit markt om 12 uur 's middags sluit, voor de daaropvolgende dag. Dit geeft de aangeslotene de mogelijkheid om de juiste partijen te informeren. Zo is het belangrijk dat de balansverantwoordelijke partij (hierna: BRP) van de aangeslotene op de hoogte is van de inzet van een capaciteitsproduct. Het kan namelijk gebeuren dat de BRP van plan was om het deel van het vermogen dat door de inzet van een capaciteitsproduct niet wordt gebruikt, mee te nemen in een bieding in andere markten. Het is belangrijk dat de BRP voldoende tijd heeft vóór sluiting van de dag-vooruit markt om op basis van deze informatie zijn transacties aan te passen.

3.3 Wat wordt vastgelegd in een CBC?

In een CBC maken de netbeheerder en aangeslotene afspraken over de inzet van een capaciteitsbeperking. Bijlage 12, derde lid van het besluit geeft aan dat de partijen ten minste de volgende variabele kenmerken van een capaciteitsbeperking overeenkomen:

- De maximaal te gebruiken transportcapaciteit (onderdeel a)
- Of de reductie permanent geleverd wordt of gedurende af te spreken periodes (onderdeel b)
- De prijs in € per MW voor de afgesproken reductie (onderdeel c)
- De locatie met EAN-code van de aansluiting(en) (onderdeel d)
- De contractperiode (onderdeel e)

Het CBC kan ook aanvullende afspraken bevatten. Bijvoorbeeld hoe vaak per jaar de netbeheerder om inzet van een capaciteitsbeperking mag verzoeken. Of afspraken die vastleggen dat het vermogen op bepaalde momenten of onder bepaalde omstandigheden niet voor inzet beschikbaar is, of juist voor een minimum periode dient te worden geactiveerd. Deze en vele andere afspraken kunnen op maat worden gemaakt binnen het CBC. Het is de bedoeling dat de netbeheerder en aangeslotene deze en alle overige relevante afspraken in het CBC kunnen opnemen. Omdat sommige afspraken niet voor alle (typen) aangeslotenen relevant zullen zijn, is het CBC niet een standaardcontract, maar maatwerk.

3.4 Waarom is een CBC voor mij als aangeslotene aantrekkelijk?

Het CBC biedt een aantal belangrijke voordelen voor aangeslotenen:

- **Vergoeding:** regelbaar vermogen is een waardevolle dienst voor de netbeheerder en voor de werking van de elektriciteitsmarkt. In tegenstelling tot vroeger wordt regelbaar vermogen in de toekomst niet alleen geleverd door grote opwekcentrales, maar ook juiste door de vele duizenden bronnen van regelbaar vermogen die door het hele elektriciteit verspreid staan. Of je als aangeslotene nou een batterij hebt, kunt overschakelen op een andere energiebron of de bedrijfsvoering überhaupt anders kan inregelen, dit zijn allemaal vormen van 'flexibel' vermogen die voor de netbeheerder waardevol zijn om fysieke congestie op te lossen.
- **Beter inpassen in eigen bedrijfsvoering.** Tot op heden zijn sommige (grote) aangeslotenen verplicht om iedere dag een bieding redispatch te doen. Het doen van redispatch biedingen (zie vraag 3.6 hieronder) vergt een mate van expertise en tools waar niet alle aangeslotenen over

beschikken. Als gevolg hiervan is veel van de beschikbare flexibiliteit tot op heden niet ontsloten. De introductie van het CBC leidt ertoe dat een veel groter deel van de aangeslotenen flexibiliteit kunnen leveren op een manier die goed in de eigen bedrijfsvoering past. Als bepaalde installaties of machines bijvoorbeeld wel in het weekend, maar niet doordeweeks kunnen worden uitgezet, kan de aangeslotene dat laten opnemen in het CBC.

- **Geen gedetailleerde kennis over energiemarkten nodig.** In het verlengde van het vorige punt is het voor jou als aangeslotene ook makkelijker te bevatten wat de inzet van een capaciteitsbeperking inhoudt. Het gaat dan immers om specifieke handelingen binnen de eigen bedrijfsvoering, zoals het tijdelijk uitzetten van bepaalde machines in de fabriek. Er is dus geen diepgaande kennis van elektriciteitsmarkten of congestiemanagement nodig, in tegenstelling tot bij de inzet van redispatch.
- **Geen doorlopende verplichting om flexibiliteit te bieden.** Het CBC biedt tevens meer vrijheid om het flexibele vermogen binnen bepaalde grenzen aan te bieden. Zo kan een aangeslotene aangeven dat de inzet niet meer dan een vooraf vastgesteld aantal keer per jaar wordt ingezet, of dat het vermogen alleen in bepaalde seizoenen wordt ingezet. Deze en andere voorwaarden komen de aangeslotene en de netbeheerder overeen in het CBC. Omdat er in tegenstelling tot een lange-termijn contract voor redispatch geen verplichting bestaat om iedere dag een bieding te plaatsen, geeft dit aangeslotenen meer zekerheid.

3.5 Wat is een redelijke prijs voor het regelbaar vermogen dat ik in een CBC kan aanbieden?

Het besluit legt geen vaste prijs vast voor congestiemanagementdiensten, omdat de diensten zoveel mogelijk op marktgebaseerde wijze worden aangeboden. Wel stelt het besluit vast hoeveel kosten de netbeheerder jaarlijks dient te maken voor het contracteren en inzetten van congestiemanagementdiensten. Dit wordt 'financiële grens' genoemd. De hoogte van de financiële grens is direct gekoppeld aan de grootte van het netgebied. Vaak gaat hier om meerdere miljoenen per jaar. Zo ligt de financiële grens voor TenneT voor het verhelpen van afname congestie in Noord-Brabant op ca. €18 miljoen per jaar en €24 miljoen per jaar voor het oplossen van opwekcongestie in hetzelfde gebied. Ook in lagere netten geldt de financiële grens: zo geldt voor congestiegebied Schenkeschans (Liander) een financiële grens van €419.000,00 per jaar.

Hoeveel congestiemanagement voor deze bedragen mogelijk is en voor welke prijs de congestiemanagementdiensten worden aangeboden, hangt af van de situatie. Het is aan de netbeheerder en iedere (toekomstig) aangeslotene om een prijs voor deze diensten overeen te komen. Hierbij dient de vergoeding hoog genoeg te zijn om het beschikbare regelbaar vermogen ook daadwerkelijk te ontsluiten.

De **waarde van flexibiliteit** in een specifiek netgebied zal afhankelijk zijn van de aard van de congestie: hoe vaak deze voorkomt en hoe groot de (gemiddelde, en/of meest extreme) overschrijding van de netcapaciteit zal zijn.

De **kosten voor de aangeslotene** zullen afhangen van tenminste de volgende factoren:

- *Activiteit op de aansluiting.* De aard van de aangeslotene bepaalt de economische waarde van de elektriciteit. Vooral tussen productie en consumptie ligt een belangrijk verschil: het zal voor opwekkers in het algemeen goedkoper zijn om congestiemanagementdiensten te leveren.
- *Hoe lang de capaciteitsbeperking wordt ingezet.* Soms kan een kortere activatie (relatief) duurder zijn, maar soms kan juist een langere activatie (relatief) duurder zijn; dit zal per aangeslotene verschillen.

- *Hoe vaak de capaciteitsbeperking wordt ingezet.* De prijs per inzet kan afhankelijk zijn van het aantal eerdere of voorziene activiteiten.
- *Hoe lang van tevoren de netbeheerder de capaciteitsbeperking verzoekt.* Voor zover hiertoe ruimte is gelaten in het CBC, is het mogelijk dat een aangeslotene meer kosten ervaart wanneer de netbeheerder relatief laat verzoekt om de inzet van een capaciteitsbeperking.
- *De tijd tussen twee verschillende activiteiten:* mogelijk zijn hier ook kosten aan verbonden.

Er is dus geen sprake van een enkele prijs voor een capaciteitsbeperking. Dit hangt af van de aard van de congestie en de specifieke flexibiliteit die een aangeslotene kan leveren, alsook hoe vaak en op welke voorwaarden deze flexibiliteit kan worden geleverd.

3.6 Is een capaciteitsbeperking het enige product waarmee ik kan bijdragen aan congestiemanagement?

Nee, een capaciteitsbeperking is niet het enige product voor congestiemanagement. Het andere product is het redispatch product¹, dat al langer bestaat en in de praktijk vooral door grotere aangeslotenen wordt aangeboden en door netbeheerders wordt ingezet. De introductie van het CBC maakt het echter voor veel meer partijen aantrekkelijk om ook een bijdrage te leveren aan congestiemanagement. Dit is te danken aan de eigenschappen van het product, het moment waarop het wordt ingezet en de manier waarop de levering van het product kan worden gemeten en geverifieerd. Dit wordt in de vragen hieronder verder toegelicht.

Dankzij het CBC zullen veel nieuwe aanbieders van flexibiliteit kunnen ontstaan. Dit stelt de netbeheerder in een congestiegebied beter in staat om in te schatten wat er door de partijen met een aansluiting in dat gebied, en ook door partijen die in dat gebied in de wachtrij staan, aan flexibiliteit kan worden aangeboden. De introductie van het CBC maakt het dus voor zowel de netbeheerder als voor partijen in het net makkelijker om met congestiemanagement aan de slag te gaan.

Voor meer informatie over de verschillende producten, zie hoofdstuk 4.8 van de toelichting bij het besluit (randnummer 100 e.v.).

3.7 Ik heb al een overeenkomst met een vast recht op transportcapaciteit bij mijn netbeheerder. Wat betekent een CBC voor mij?

Het CBC maakt het mogelijk om de beschikbare flexibiliteit achter de aansluiting aan te bieden aan de netbeheerder. De netbeheerder biedt een vergoeding voor deze flexibiliteit. Het is aan iedere aangeslotene om te onderzoeken hoeveel flexibiliteit 'achter de aansluiting' kan worden ontsloten en dit vervolgens aan te bieden bij de netbeheerder. Het is hierbij ook belangrijk dat de aangeslotene begrijpt wanneer en hoe vaak de netbeheerder de flexibiliteit verwacht nodig te hebben. Dit dient de netbeheerder tijdens het congestie-onderzoek zo duidelijk mogelijk aan te geven. Hoe preciezer de netbeheerder kan aangeven op welk moment hij flexibiliteit verwacht nodig te hebben in het gebied, hoe beter de aangeslotene in staat is om zijn flexibeliteitsaanbod hierop aan te passen.

¹ Bij een redispatch product past een afnemer op verzoek van de netbeheerder zijn voorziene en reeds aan de netbeheerder aangegeven invoeding of afname aan. De inzet van een redispatch dienst vindt altijd plaats na sluiting van de dag-voortmarkt.

3.8 Ik heb nog geen overeenkomst met een recht op transportcapaciteit bij mijn netbeheerder. Wat betekent een CBC voor mij?

Het CBC is een aanvullend contract bovenop de (firm) ATO. De twee contracten worden dus tegelijkertijd afgesloten. De aangeslotene krijgt dus een normale aansluiting met (firm) transportcapaciteit, waar hij tegen betaling en tegen vooraf in het CBC overeengekomen voorwaarden deels vanaf ziet. Dit geeft beide partijen de gewenste zekerheid: de partij krijgt toegang tot het net en kan de bedrijfsvoering zodanig inrichten, dat de flexibiliteit die in het CBC is opgenomen, beschikbaar kan worden gesteld aan de netbeheerder. Tegelijkertijd krijgt de netbeheerder zekerheid dat de nieuwe aangeslotene een actieve bijdrage kan leveren aan congestiemanagement, waar en wanneer nodig.

Ook als de aangeslotene nog geen (aansluiting met) transportcapaciteit heeft, kan hij een CBC aanbieden aan de netbeheerder. De netbeheerder dient de geboden flexibiliteit mee te nemen in het onderzoek naar hoeveel extra (aansluitingen met) transportcapaciteit kunnen worden gerealiseerd bij besteding van de financiële grens in het gebied.

3.9 Kan een capaciteitsbeperking ook na sluiting van de dag-vooruit markt (D-1 om 12 uur) worden ingezet?

Ja, dit is mogelijk indien de aangeslotene en de netbeheerder dit overeen komen. Dit staat opgenomen in Bijlage 12, zevende lid, van de gewijzigde Netcode. De inzet van het flexibel vermogen na sluiting van de dag-vooruit markt neemt dan de vorm aan van een redispatch product: in dit geval verzoekt de netbeheerder de aangeslotene om af te wijken van het niveau van productie of consumptie (de voorziene 'dispatch') die de aangeslotene in de uren na sluiting van de dag-vooruit markt heeft gecommuniceerd aan de netbeheerder. De aangeslotene dient dan de afgesproken actie uit te voeren en de netbeheerder dient eenzelfde volume in de tegenovergestelde richting te activeren buiten het congestiegebied. Zie ook hoofdstuk 4.8 van de toelichting bij het besluit.

3.10 Kan ik altijd een CBC afsluiten of alleen wanneer ik in een congestiegebied zit?

Ja, je kunt altijd een CBC afsluiten met de netbeheerder. Dit staat in artikel 9.1, eerste lid van het besluit: *"Netbeheerders stellen aangeslotenen in staat, vrijwillig tegen vooraf met de netbeheerder overeengekomen voorwaarden overeenkomstig de specificaties in bijlage 12, een bijdrage te leveren aan het oplossen van fysieke congestie, door al of niet tijdelijk (deels) af te zien van het gebruik van het hun overeenkomstig artikel 7.1 toekomstige recht op transport. [...]"*

De reden dat een CBC in alle netgebieden mogelijk moet zijn, en niet alleen in 'congestiegebieden' waar de netbeheerder een structureel tekort aan transportcapaciteit voorziet, is dat het CBC ook een effectief instrument voor de netbeheerder kan zijn in gebieden waar congestie slechts op incidentele basis voorkomt.

De code beschrijft drie verschillende regimes. In welk regime een congestiegebied zich bevindt, hangt af van de aard van de congestie (incidenteel, of veelvoorkomend) en van de mate waarin de aangeslotenen in het gebied met marktgebaseerde congestiemanagementdiensten de netbeheerder kunnen ondersteunen. Afhankelijk van het regime past de netbeheerder verschillende producten toe. De onderstaande Tabel 1 geeft aan welk regime voor congestiemanagement van toepassing is afhankelijk van de situatie, en welke producten hierbij worden ingezet. De capaciteitsbeperking speelt in alle

regimes een rol. Zie hoofdstuk 4.8.3. van de toelichting bij het besluit voor een uitgebreide toelichting over de verschillende regimes (randnummer 113 e.v.).

Tabel 1 – regimes voor congestiemanagement als vastgelegd in het besluit

Regime	Incidentele congestie	Marktgebaseerd congestiemanagement	Niet-marktgebaseerd congestiemanagement
Relevante paragraaf gewijzigde Netcode	9.1	9.9 (algemene voorwaarden) 9.10 (dagelijks proces marktgebaseerd congestiemanagement)	9.9 (algemene voorwaarden) 9.11 (dagelijks proces niet-marktgebaseerd congestiemanagement)
Gebruikte producten	Capaciteitsbeperking Marktgebaseerde redispatch	Capaciteitsbeperking Marktgebaseerde redispatch; Niet-marktgebaseerde redispatch van productie	Capaciteitsbeperking Niet-marktgebaseerde redispatch van productie en verbruik
Aard van de congestie	Incidenteel	Structureel	Structureel
Congestiegebied afgeroepen	Nee	Ja	Ja
Voldoende marktgebaseerd flexibiliteitsaanbod?	Ja	Ja	Nee
Volgt op individueel verzoek om nieuwe aansluiting (met transportcapaciteit)?	Nee	Ja	Nee

3.11 Waarom is een CBC ook in het belang van de netbeheerder?

De netbeheerder is wettelijk verplicht om te voldoen aan de vraag naar elektriciteitstransport. Als het net vol zit, moet de netbeheerder congestiemanagement toepassen om het net zo optimaal mogelijk te benutten in de periode totdat de benodigde netverzwaring is voltooid. Congestiemanagement is dus een onderdeel van de wettelijke taken van de netbeheerder.

De netbeheerder zal streven om fysieke congestie zo effectief mogelijk op te lossen. De introductie van het CBC biedt daarbij een aantal voordelen voor de netbeheerder:

- **Lagere kosten.** De inzet van de capaciteitsbeperking vindt plaats vóór de sluiting van de dagvooritmarkt en dus vóór de indiening van de prognosegegevens. De inzet van een capaciteitsbeperking zou er dus toe moeten leiden dat de congestie al is opgelost tegen de tijd dat aangeslotenen bij de netbeheerder aangeven wat ze van plan zijn in te voeren in of te onttrekken aan het net. Er is daarom geen verdere actie nodig. Dit is gunstig voor de netbeheerder. Ter vergelijking: bij de inzet van een 'redispatch' product later op de middag is de

netbeheerder ook verplicht om buiten het congestiegebied eenzelfde volume in de tegenovergestelde richting te activeren. In dat geval moet de netbeheerder dus meerdere aangeslotenen inschakelen om de congestie te verhelpen. Kortom, door op een eerder moment congestie vast te stellen en deze met inzet van capaciteitsbeperkingen op te lossen, kan de netbeheerder dus met een kleiner volume aan congestiemanagementdiensten de voorziene congestie oplossen. Dit zal de kosten van het oplossen van congestie verlagen.

- **Flexibiliteit op maat.** De netbeheerder krijgt dankzij CBC de mogelijkheid om de 'toppen' in zijn net vooraf af te dekken, om zo te waarborgen dat de fysieke congestie niet ontstaat.
- **Meer regelbaar vermogen ontsloten.** De toevoeging van het CBC maakt het voor veel (toekomstige) aangeslotenen mogelijk om flexibiliteit aan te bieden, waar dit voorheen niet mogelijk was. Er is namelijk voor de inzet van een capaciteitsbeperking minder expertise vereist bij de aangeslotene vergeleken met de inzet van de andere congestiemanagementdienst, het redispatch product. Het CBC maakt deelname aan congestiemanagement toegankelijker.
- **Meting en verificatie makkelijker.** In tegenstelling tot het redispatch product is er geen baseline nodig om te meten of de aangeslotene het afgesproken volume (in MWh) heeft geleverd. Voor de vaststelling van de levering van een capaciteitsbeperking hoeft alleen te worden gecontroleerd dat de afgesproken waarde aan invoeding of consumptie op het gewenste moment niet de afgesproken waarde overstijgt.
- **Bouwt op historische band met aangeslotene.** De netbeheerder heeft vaak langlopende contacten met de aangeslotenen in zijn gebied. Een CBC maakt het mogelijk om op een pragmatische manier in te spelen op die relaties, door de netbeheerder meer ruimte te geven om op bilaterale basis flexibel vermogen in te zetten.

3.12 Kan de netbeheerder ook voor vaste uren van de dag een CBC inzetten?

Ja, dit is mogelijk. Bijlage 12, derde lid van het besluit geeft aan dat de netbeheerder en de aangeslotene in het contract overeenkomen of de capaciteitsbeperking op doorlopende basis tijdens afgesproken periodes wordt geleverd, of dat iedere inzet volgt op een specifiek verzoek van de netbeheerder.

De netbeheerder dient in te schatten op welke momenten van de dag, van de maand of van het jaar de congestie wordt verwacht. In sommige gebieden zal de fysieke congestie slechts zeer beperkt voorkomen, terwijl in andere gebieden de congestie dagelijks kan zijn. In het laatste geval kan het wenselijk zijn om een capaciteitsbeperking op doorlopende basis in te zetten. Het CBC biedt hiervoor voldoende ruimte.

Ook wanneer een capaciteitsbeperking op (zeer) regelmatige wijze wordt ingezet, dient de netbeheerder iedere inzet te vergoeden.

3.13 Wat is het verschil tussen een CBC en een non-firm ATO?

Een CBC heeft een volledig vast transportrecht als vertrekpunt. Dat transportrecht wordt door een afnemer vrijwillig, tijdelijk en tegen betaling beperkt vanwege fysieke congestie. De afnemer zal zijn vaste transportrecht weer volledig kunnen en willen gebruiken als de congestie is opgelost. De afnemer biedt dus alleen en tegen betaling flexibiliteit aan omdat sprake is van congestie.

Alternatieve transportrechten hebben een ander vertrekpunt. Partijen kiezen via alternatieve transportrechten bewust voor een flexibeler en beperkter netgebruik. Dit kunnen zij doen omdat zij

standaard een bepaalde mate van flexibiliteit in hun energiebehoefte hebben. Daarvoor worden zij beloond via een ander en lager transporttarief.

Samengevat dient een CBC er toe om een congestie die op een specifiek moment is voorzien, tegen betaling op te lossen, terwijl een alternatieve transportrechten geen verband houden met de specifieke momenten waarvoor congestie is voorzien.

De ACM [onderzoekt op dit moment](#) de wenselijkheid van alternatieve transportrechten, op welke wijze en onder welke randvoorwaarden deze alternatieve transportrechten kunnen worden uitgewerkt.

3.14 Hoe werkt de meting en verificatie van een capaciteitsbeperking?

De meting en verificatie van een capaciteitsbeperking is simpel: de aangeslotene dient voor het afgesproken tijdvak te waarborgen dat het afgesproken niveau van invoeding of consumptie niet wordt overschreden. Dit is een stuk eenvoudiger dan het vaststellen van het energievolume dat via redispatch wordt geleverd.

3.15 Ik ben aangesloten op een gesloten distributie systeem (GDS). Kan ik een CBC afsluiten met de netbeheerder?

Ja, dit kan, mits alle relevante partijen zijn betrokken in de afspraken, dus ook de eigenaar van het GDS. Het is belangrijk dat alle beschikbare flexibiliteit kan worden benut om congestie op te lossen. Daarom is het nuttig als ook regelbaar vermogen dat binnen een GDS zit hierbij een rol kan spelen. Het is daarbij wel belangrijk dat de eigenaar van het GDS wordt betrokken: immers, een overeenkomst tussen een partij in een GDS net en een netbeheerder heeft alleen effect bij de uitvoering van congestiemanagement mits de inzet van het flexibel vermogen zich ook vertaalt naar een gewenste reactie op het koppelpunt van het GDS met het elektriciteitsnet. Immers, als een partij op een GDS een congestiemanagementdienst verleent, maar deze vervolgens ongedaan wordt gemaakt door andere activiteiten op het GDS, heeft de actie van de betreffende partij geen effect op de netto invoeding of onttrekking van het GDS als geheel. In dat geval wordt de dienst waarvoor de netbeheerder betaalt niet (geheel) geleverd. Alle betrokken partijen moeten daarom goede afspraken maken.

4 CBC en interactie met de markt

4.1 Welke impact heeft de inzet van een capaciteitsbeperking op de markt?

De inzet van een capaciteitsbeperking dient niet marktversturend te zijn. De nieuwe regels voor congestiemanagement waarborgen dat de inzet van de capaciteitsbeperking op effectieve wijze wordt afgestemd tussen de netbeheerder en de aangeslotene en dat de aangeslotene, of door hem aangewezen tussenpartij, in staat is om de activatie van een capaciteitsbeperking in overweging te nemen wanneer hij biedingen in andere markten plaatst.

Wanneer de netbeheerder verzoekt om een capaciteitsbeperking, wordt deze activatie meegenomen in de prognosegegevens die na sluiting van de dag-vooruitmarkt bij iedere netbeheerder worden ingeleverd. Zo zal de aangeslotene voor de specifieke tijden waarvoor een capaciteitsbeperking is ingezet prognosegegevens (laten) aanleveren die bevestigen dat er op de specifieke momenten inderdaad niet meer wordt geproduceerd of geconsumeerd dan het niveau dat met de netbeheerder op grond van het CBC is afgesproken.

Het is ook de verantwoordelijkheid van de aangeslotene bij wie een capaciteitsbeperking is ingezet om zijn programmaverantwoordelijke partij, oftewel zijn Balancing Responsible Party (hierna: BRP) te informeren over deze activatie. Zo kan de BRP nog voor sluiting van de day-ahead markt rekening houden met de inzet van dit flexibele vermogen ten behoeve van congestiemanagement, door deze aansluiting niet langer of in mindere mate mee te nemen in een portfolio-bieding voor andere markten zoals de balancing markt.

4.2 De netbeheerder heeft de inzet van een capaciteitsbeperking op mijn aansluiting verzocht. Kan ik nog wel meedoen aan andere markten?

Ja, ook wanneer de netbeheerder heeft verzocht om een capaciteitsbeperking te activeren, is het mogelijk om aan andere markten deel te nemen. Het is daarbij wel belangrijk om de afspraken binnen het CBC te respecteren, dat wil zeggen dat de afgesproken maximale waarde voor invoeding of consumptie tijdens de specifieke momenten waarom de capaciteitsbeperking is ingezet, niet wordt overschreden. Dat kan wel betekenen dat soms minder in de andere markten kan worden aangeboden dan gewenst.

4.3 Wat is er verband tussen het CBC en het afroepen van een marktrestrictie door de netbeheerder?

Een marktrestrictie houdt in dat de netbeheerder voor specifieke momenten van de (volgende) dag waarvoor hij reeds een congestie heeft opgelost, wijzigingen van de prognosegegevens van de aangeslotenen in de richting van de congestie niet langer accepteert. Oftewel, als de netbeheerder op een dinsdag door de inzet van congestiemanagementdiensten een voorziene fysieke congestie op woensdagmiddag tussen 16u en 17u oplost, kan hij een marktrestrictie afroepen die voorkomt dat er voor dat uur op de woensdagmiddag opnieuw congestie dreigt te ontstaan. Zie hoofdstuk 4.16 van de toelichting van het besluit (randnummer 208 e.v.) voor meer informatie en uitleg over de marktrestrictie.

Als een aangeslotene een CBC heeft afgesloten en deze *niet* is ingezet om een voorziene congestie op te lossen, betekent dit dat deze aangeslotene – net als alle andere aangeslotenen in het gebied – de prognosegegevens niet langer mag aanpassen in de richting van de congestie. De aangeslotene mag dan dus wel elektriciteit invoeden in of onttrekken aan het net zoals hij van plan was toen de prognosegegevens werden ingediend, maar mag dit aangegeven niveau niet overschrijden als dit de congestie verergert. Als een overschrijding de kans op congestie juist verkleint, is het echter wel toegestaan. Bijvoorbeeld, als er opwekcongestie wordt voorzien tussen 16u en 17u 's middags en de netbeheerder, na het oplossen van de voorziene congestie, een marktrestrictie uitroept voor dat specifieke uur, mogen partijen die op dat moment elektriciteit onttrekken aan het net (elektriciteit verbruiken) dus wel meer onttrekken aan het net dan in hun prognosegegevens aangegeven.

Als een aangeslotene een CBC heeft afgesloten en deze *wel* is ingezet om een voorziene congestie op te lossen, heeft een marktrestrictie die wordt afgeroepen voor de momenten waarop de capaciteitsbeperking wordt ingezet, geen verdere invloed op de aangeslotene: de aangeslotene wordt in dit geval vergoed om niet boven een afgesproken niveau elektriciteit in te voeden in of te onttrekken aan het net. De aangeslotene draagt hiermee bij aan congestiemanagement. Als de netbeheerder (ook) voor andere momenten van de dag een marktrestrictie afroept waarop de capaciteitsbeperking niet wordt ingezet, is van toepassing wat in de vorige alinea staat beschreven.